

ISSN 2311-5491 (Print)
ISSN 2664-3537 (Online)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Серія 5

Педагогічні науки:
реалії та перспективи

Випуск 101

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

ФАХОВЕ ВИДАННЯ

затверджене наказом Міністерства освіти і науки України № 886
від 02.07.2020 р. (додаток 4) (педагогічні науки, соціальна робота)

Періодичність – 6 разів на рік

Засновник – Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Рік заснування – 2004

У зв'язку зі зміною назви журналу було внесено відповідні зміни до Переліку наукових фахових видань України

(Наказ Міністерства освіти та науки України № 1543 від 20.12.2023 р. (додаток 8))

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення

Витяг з реєстру суб'єктів у сфері медіа-ресерантів Ідентифікатор медіа R30-01411 (рішення № 932 від 28.09.2023 р.)

Мова видання: українська, англійська, іспанська, італійська, німецька, польська, словацька, угорська, французька, чеська

**Науковий журнал включений до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща)**

Офіційний сайт видання: www.chasopys.ps.npu.kiev.ua

Схвалено рішенням Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова
(протокол № 4 від 24 жовтня 2024 року)

Редакційна колегія:

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, академік НАПН України (голова редакційної ради);
Торбін Г. М. – доктор фізико-математичних наук, професор (заступник голови редакційної ради); *Вернидуб Р. М.* – доктор філософських наук, професор; *Драпушко Р. Г.* – кандидат філософських наук, доцент; *Євтух В. Б.* – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України; *Корець М. С.* – доктор педагогічних наук, професор; *Мацько Л. І.* – доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України; *Панченко Л. М.* – кандидат філософських наук, професор; *Синьов В. М.* – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України; *Шут М. І.* – доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України.

Головний редактор серії:

Слабко В. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти дорослих, Український державний університет імені Михайла Драгоманова.

Редакційна колегія серії:

Биковська О. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри позашкільної освіти, Український державний університет імені Михайла Драгоманова; *Борисов В. В.* – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і методики навчання, Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія; *Гевко І. В.* – доктор педагогічних наук, професор, проректор із навчально-методичної роботи, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; *Захаріна Є. А.* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичних основ фізичного та адаптивного виховання, Класичний приватний університет; *Дем'яненко Н. М.* – доктор педагогічних наук, професор, Український державний університет імені Михайла Драгоманова; *Кононенко А. Г.* – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Дунайського фахового коледжу Національного університету «Одеська морська академія»; *Макаренко Л. Л.* – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем і технологій, Український державний університет імені Михайла Драгоманова; *Олефіренко Т. О.* – кандидат педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету, Український державний університет імені Михайла Драгоманова; *Савенкова Л. В.* – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Наукової бібліотеки, Український державний університет імені Михайла Драгоманова; *Смирнова І. М.* – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-педагогічної роботи, Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»; *Фаст О. Л.* – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор із науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради; *Хижна О. П.* – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти (секція «Мистецтво») Мукачівського державного університету; *Занда Е. Рубене* – доктор педагогічних наук, професор, Латвійський університет (Латвія); *Андрушкевич Фабіан* – доктор педагогічних наук, професор, Опольський університет (Польща); *Конрад Яновський* – PhD, ректор, Економіко-гуманітарний університет у Варшаві (Польща); *Мудрецька Ірена* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної освіти, Опольський університет (Польща).

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ

Н 34 **МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.** Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова. – Випуск 101. – Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2024. – 86 с.

УДК 37.013(006)

У статтях розглядаються результати теоретичних досліджень та експериментальної роботи з питань педагогічної науки; розкрито педагогічні, психологічні та соціальні аспекти, які зумовлюють актуалізацію поставленої проблеми й допоможуть її вирішувати на сучасному етапі розвитку освіти.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2311-5491 (Print)
ISSN 2664-3537 (Online)

© Автори статей, 2024

© Редакційна рада і редакційна колегія серії, 2024

Sorochan L. Formation of foreign language competence on the basis of an integrative approach as a form of organizing the educational process in high school

The article is devoted to the formation of foreign language competence of high school students through the interdisciplinary integration of teaching English and other subjects. The integrative approach in the organization of the educational process in high school is considered as a means of integrating knowledge, content, activity. Modern scientific sources are analyzed from the point of view of the integrative approach. The integrative approach in teaching a foreign language (English) and other subjects in high school is viewed as a basic methodological direction aimed at revealing the creativity and individual characteristics of high school students. It is revealed that the integrative process is characterized by the implementation of external and internal constituents and procedural aspects of integration. Metasubjectivity is analyzed as a principle of interdisciplinary integration, which is relevant to profile-oriented teaching of a foreign language in high school. Foreign language competence is emphasized to be an integrative personal ability. It is noted that the result of learning a foreign language is the ability of students to use a foreign language as a means of learning, forming an opinion, and practically applying foreign language experience in communication in a certain area. The relevance of interdisciplinary integration in high school through integrative elective courses (optional courses) is analyzed. The expediency of developing integrative elective courses as a means of deriving a foreign language from the perspective of an "educational subject" into the field of wide practical application is emphasized. The possibilities of applying the integrative approach and its implementation through the integrative elective course "History of Ukraine in English" are characterized.

Key words: educational process, high school, key competencies, foreign language competence, integrative approach, interdisciplinary integration, metasubject, integrative elective course.

УДК 378:364-43]:[378.2:174.7

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.101.12>

Червоненко К. С.

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

Науково-оглядова розвідка присвячена проблемі забезпечення академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників у системі їх професійної підготовки у закладі вищої освіти. Зазначено, що формування культури академічної доброчесності здобувачів вищої освіти має забезпечуватися на всіх етапах їх навчання у закладі вищої освіти через функціонування внутрішньої інституційної унікальної системи, спрямованої на популяризацію принципів та впровадження дієвих механізмів, що підтримують етичні стандарти та дозволяють забезпечувати й контролювати дотримання принципів академічної доброчесності в академічному середовищі закладу.

Розглянуто ключові положення щодо міжнародного та вітчизняного досвіду нормативного регулювання реалізації принципів академічної доброчесності у сфері вищої освіти. Акцентовано увагу на діяльності Міжнародного центру академічної доброчесності (International Center For Academic Integrity, (ICAI)), місія якого полягає у формуванні культури доброчесності в академічних спільнотах більшості країн світу. Здійснено аналіз нормативно-правових та наукових джерел щодо змісту, сутності, ознак, проявів академічної доброчесності, механізмів її забезпечення. Акцентовано увагу на необхідності створення у закладах вищої освіти унікального простору академічної доброчесності зі своїм набором дієвих інструментів та ефективних практик.

Представлено досвід забезпечення академічної доброчесності у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників Хортицької національної академії: схарактеризовано політику закладу, представлену низкою локального нормативного забезпечення, основні завдання функціонування простору академічної доброчесності та описано дієві інструменти, спрямовані на підвищення культури академічної доброчесності та етики академічних відносин, зокрема, мотивування та формування усвідомлення значущості норм та принципів академічної доброчесності; інформування й навчання етичної поведінки та академічного письма; виховання потреби у доброчесній поведінці та ін.

Ключові слова: академічна доброчесність, майбутні соціальні працівники, професійна підготовка, культура академічної доброчесності.

Сучасна система вищої освіти в Україні перебуває у стані трансформації та реформування, що спрямований на забезпечення доступності та постійного підвищення якості освіти відповідно до європейських підходів, де академічна доброчесність визначена важливою складовою системи якості освіти. Формування компетентного, мобільного, конкурентоспроможного фахівця, здатного швидко адаптуватися до змін, постійно навчатися, виявляти власну громадянську позицію та керуватися у своїй майбутній професійній діяльності загальнолюдськими цінностями, діяти чесно, відповідально, морально та безкорисливо стає важливим пріоритетом професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема, соціальних працівників. Академічна доброчесність виступає важливою складовою їх професійної підготовки не тільки в межах освітньої

діяльності, а й майбутньої практичної роботи з різними клієнтами та інституціями, де етична поведінка, доброчесність, порядність та відповідальність виступають невідмінними складовими професіоналізму. Культура академічної доброчесності студентів має формуватися на всіх етапах їх навчання в закладі вищої освіти через ефективну роботу внутрішньої інституційної системи, яка спрямована на популяризацію принципів і впровадження дієвих механізмів, що підтримують етичні стандарти, забезпечують дотримання та контроль принципів академічної доброчесності в освітньому середовищі закладу.

Проблема забезпечення академічної доброчесності, її теоретичні та практичні аспекти формування в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців схарактеризовано у низці досліджень вітчизняних вчених Н. Букач, С. Глущенко, Н. Коляди, М. Кудли, І. Романової, Д. Сопової, Я. Тицької, І. Федорович та інших.

Так, Л. Шимченко та Т. Левченко доброчесність визначено як елемент професійно-педагогічної культури майбутніх педагогів в системі їх науково-дослідницької підготовки [12]. Д. Сопова визначає та обґрунтовує академічну чесність як складову професійної підготовки майбутніх фахівців спираючись на досвід університетів Європейського Союзу, визначає концептуальні основи формування академічної доброчесності майбутніх фахівців педагогічних спеціальностей у процесі їх професійної підготовки [8]. Л. Пшенічна досліджує природу «академічної чесності» студентства через залучення їх до роботи лабораторії «Академічна культура дослідника», діяльність якої спрямована на наукові дослідження щодо формування академічної культури вченого [4]. Як складник морально-етичного напрямку громадянського виховання здобувачів вищої та загальної середньої освіти аналізують академічну доброчесність Т. Твердохліб й Н. Скрипник, акцентуючи на потребі формування академічних чеснот здобувачів освіти «на рівнях початкової, базової середньої та профільної освіти у закладах загальної середньої освіти, а також на початковому, бакалаврському, магістерському, освітньо-науковому/освітньо-творчому рівнях вищої освіти у закладах вищої освіти» [9]. Н. Кінд-Войтюк розглянуто академічну доброчесність як механізм освітніх реформ в Україні, спрямований на покращення якості освіти та підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти; одну з педагогічних умов професійної підготовки здобувачів вищої освіти у процесі педагогічної практики [2]. У роботах І. Доценко, Я. Тицької, Л. Ілійчук [1; 10; 14.] академічну доброчесність розглянуто як елемент (складову) системи забезпечення якості освіти, покликаної створити й реалізувати комплексну стратегію формування культури академічної доброчесності учасників освітнього процесу ЗВО.

Окремі аспекти формування академічної доброчесності у контексті професійної підготовки майбутніх соціальних працівників зосереджено у роботах: І. Романової [7], де представлено досвід забезпечення дотримання вимог академічної доброчесності у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди на трьох рівнях: загально університетському, кафедральному та студентському; Н. Островської та О. Добровіцької, які описали напрями формування академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» через впровадження просвітницьких заходів, ознайомлення та підписання Кодексу академічної доброчесності та Декларації про академічну доброчесність, включення окремих тем з академічної доброчесності до змісту навчальних дисциплін, перевірку кваліфікаційних робіт через спеціальну програму для виявлення плагіату [3].

Теоретико-практичні здобутки вказують на стійку зацікавленість дослідників проблемою академічної доброчесності, проте, імплементація європейських підходів у систему вищої освіти України щодо забезпечення якості освіти викликає потребу у продовженні пошуків ефективних засобів та інструментів підвищення культури академічної доброчесності у процесі фахової підготовки, зокрема, майбутніх соціальних працівників.

Мета статті – визначити основні аспекти формування культури академічної доброчесності в освітньому середовищі ЗВО та висвітлити досвід забезпечення академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників Хортицької національної академії.

Дотриманню морально-етичних норм в освітньому середовищі закладів вищої освіти завжди приділялося багато уваги з боку академічної спільноти та інших заінтересованих сторін. Так, І. Доценко, спираючись на попередні дослідження, стверджує, що вже з 1736 р. існують відомості щодо впровадження принципів академічної доброчесності у систему навчання студентів коледжу, а згодом університету, штату Вірджинія (США) у вигляді «обітниць та кодексів честі», що регулювали їх етичну поведінку [1].

У 1992 р. Д. Маккейбом, професором Ратгерського університету (Rutgers University), США, для боротьби із шахрайством, плагіатом і академічною нечесністю у вищій освіті було створено Міжнародний центр академічної доброчесності (ICAI, International Center For Academic Integrity). Поступово місія та основне призначення ICAI розширилися і зосередилися на формуванні культури доброчесності в академічних спільнотах більшості країн світу. Основні переконання та діяльність ICAI зосереджені на шести фундаментальних цінностях академічної доброчесності: чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності і відваги, на яких має ґрунтуватися доброчесна поведінка членів академічних спільнот освітніх закладів [15]. Наразі ICAI пропонує співпрацю всім, хто поділяє та зацікавлений у впровадженні фундаментальних цінностей доброчесності та готовий реалізовувати їх в академічному середовищі. Доступний інтерфейс сайту (<https://academicintegrity.org/>) дозволяє активно комунікувати з учасниками-членами ICAI, отримувати кон-

сультації, ресурсні матеріали, брати участь у дослідженнях, проєктах, вебінарах та конференціях, обмінюватися кращими практиками та досвідом з проблем академічної доброчесності.

Значним кроком у визначенні важливості академічної етики та формуванні академічної культури у системі вищої освіти стала прийнята у 2004 р. Бухарестська декларація про етичні цінності та принципи вищої освіти в Європі [16], де було означено роль академічної етики, важливість доброчесної поведінки та спільної відповідальності всіх членів академічної спільноти.

Імплементація ключових положень міжнародних документів та успішного досвіду зарубіжних країн послугоувало стимулом для визначення академічної доброчесності однією із пріоритетних «засад державної політики України у сфері освіти та принципу освітньої діяльності», що відображено у законах України «Про освіту» (2017) та «Про вищу освіту» (2014), де академічна доброчесність трактується як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» (ст. 42). Норми закону конкретизують зміст цієї дефініції для усіх учасників освітнього процесу (педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, здобувачів освіти), описують можливі порушення академічної доброчесності, санкції та види академічної відповідальності, а також визначають порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності в умовах закладів освіти.

Забезпечуючи нагальну потребу дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу у закладах вищої освіти відповідно до норм законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» та враховуючи результати участі у Проєкті сприяння академічної доброчесності «SAIUP» за підтримки Посольства США, Міністерством освіти і науки України було розроблено «Рекомендації з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» (2018), які стали дороговказом та, одночасно, цінними вказівками з підтримки принципів академічної доброчесності для закладів вищої освіти. У зазначених рекомендаціях зосереджено увагу на важливості: формування навичок якісного академічного письма у здобувачів освіти через впровадження окремого курсу; роботи з викладацьким колективом з формування мотивації, вимог та атмосфери академічної доброчесності; впровадження санкцій та відповідальності за порушення принципів академічної доброчесності; розробки етичного кодексу та забезпечення роботи етичних комісій; визначення вимог до кваліфікаційних робіт та їх захисту; регламентування перевірки на академічний плагіат робіт щодо його недопущення тощо [13].

Підтримуючи важливість впровадження політики та принципів академічної доброчесності, як одну з ключових складових системи внутрішнього забезпечення якості у системі вищої освіти України, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти було підготовлено відповідні рекомендації щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності [5], де визначено та схарактеризовано її основні складові, важливі для функціонування доброчесного академічного середовища (нормативна та інформаційна бази; відповідальні структурні підрозділи та/або уповноважені комісії; можливі інструменти та механізми впровадження принципів академічної доброчесності та контролю за їх виконанням).

Категорія «академічна доброчесність» та її похідні неодноразово виступали предметом сучасних наукових досліджень. Так, Л. Рибалко трактує досліджувану дефініцію як «особистісну рису учасника освітнього процесу, його відповідальне ставлення до самореалізації, здатність до співпраці й правдиве визнання результатів колективної та індивідуальної роботи»; як показник сформованості академічної культури [6, с. 53].

Для закладу вищої освіти академічна доброчесність, за думкою Л. Пшенічної виступає соціальним капіталом щодо формування нової академічної культури «на принципах академічної свободи, суспільної відповідальності та пошани до людської гідності» [4].

Д. Сопова ототожнює зміст академічної доброчесності зі здатністю особистості бути чесною, відповідальною, поважати думки інших людей й дотримуватись правил академічної поведінки [8, с. 52–56].

Серед ознак академічної доброчесності Я. Тицька визначає: комплексний характер (поєднання моральних і правових засад, сукупність етичних правил та законодавчих вимог); спрямованість на спеціального суб'єкта (широке коло учасників освітнього процесу); конкретну сферу застосування (навчання, викладання, наукова діяльність); особливу мету (забезпечення довіри до отриманих результатів) [10].

Виокремлюючи діяльність в основі проявів академічної доброчесності І. Романова виділяє компоненти важливі для формування культури академічної доброчесності учасників освітнього процесу: знання сутності й принципів явища; мотивацію учасників щодо дотримання вимог; вміння, пов'язані з дотриманням академічної доброчесності; поведінка в межах забезпечення академічної доброчесності [7].

Отже, проведений аналіз нормативних документів, рекомендацій та публікацій з досліджуваної проблеми актуалізує потребу у забезпеченні дотримання академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу закладу вищої освіти через створення в ньому доброчесного академічного середовища, спрямованого на запобігання проявам недоброчесності та формування культури доброчесності. Заклади вищої освіти, керуючись нормами законів, рекомендаціями, позитивним досвідом та найкращими зарубіжними й вітчизняними практиками створюють свій унікальний простір академічної доброчесності, спрямований на:

- розуміння учасниками освітнього процесу важливості та необхідності створення у закладі атмосфери академічної доброчесності та простору доброчесної поведінки;
- формування внутрішньої стійкої мотивації та пізнавальних інтересів щодо дотримання принципів академічної доброчесності;
- формування уявлень та знань про сутність, політику, нормативні регулятиви, правила, принципи, механізми забезпечення академічної доброчесності та прояви академічної недоброчесності;
- формування вміння дотримуватися вимог академічної доброчесності під час реалізації освітньої та наукової діяльності тощо.

Інструменти та механізми функціонування унікального академічного простору доброчесності кожен заклад вищої освіти обирає самостійно, враховуючи актуальні вимоги нормативно-правового забезпечення та власну специфіку.

Спробуємо схарактеризувати основні аспекти забезпечення академічної доброчесності у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників Хортицької національної академії.

Політика та механізми реалізації принципів академічної доброчесності в Хортицькій національній академії регламентуються локальними регулятивними документами, зокрема, «Положенням про академічну доброчесність», «Кодексом академічної доброчесності», «Положенням про групу сприяння академічній доброчесності», «Положенням про Комісії з академічної доброчесності та Комісію з етики та управління конфліктами» та «Положенням про запобігання академічному плагіату», що розміщені на офіційному веб-сайті закладу, а інформація постійно доноситься до учасників освітнього процесу найрізноманітнішими способами та обговорюється з ними. У зазначених регулятивних документах визначено політику, норми, правила та принципи академічної доброчесності, етичної поведінки, особливості етичного спілкування учасників освітнього процесу, описано механізми їх впровадження в науковий та освітній процеси, визначено заходи, спрямовані на забезпечення їх дотримання, боротьби з їх порушеннями, запобігання проявам недоброчесності в академічній спільноті закладу тощо.

Відповідно до положень означених документів, в межах попередження порушень принципів академічної доброчесності, етики академічних взаємовідносин та створення доброчесного академічного середовища у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників впроваджується комплекс заходів спрямованих на:

- усвідомлення значущості норм академічної доброчесності в освітньому та майбутньому професійному середовищі;
- мотивування щодо необхідності дотримання принципів та правил академічної доброчесності;
- інформування щодо основ та нормативного регламентування академічної доброчесності в освітньому процесі;
- навчання етичної поведінки та академічного письма;
- виховання потреби у доброчесній поведінці;
- формування культури академічної доброчесності та етики академічних відносин.

Інструментами забезпечення академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників у Хортицькій національній академії виступають:

- постійне вдосконалення локального нормативного забезпечення щодо реалізації принципів академічної доброчесності в освітній діяльності та інформування учасників освітнього процесу; підписання Декларації щодо дотримання академічної доброчесності;
- систематичне проведення інформаційних кампаній ініціативними групами студентів та викладачів щодо популяризації принципів академічної доброчесності, заохочення до етичної поведінки та роз'яснення важливості її забезпечення у формі лекцій, презентацій, воркшопів, семінарів, тренінгів;
- розробка та розповсюдження методичних рекомендацій з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення текстів кваліфікаційних робіт (бакалаврських, магістерських) та інших письмових праць, а також посилань на використані джерела;
- залучення здобувачів вищої освіти та викладачів до участі у науково-практичних конференціях, форумах, вебінарах, самоосвітньої діяльності з проблеми академічної доброчесності та професійної етики з метою підвищення культури академічної доброчесності (наприклад, «Академічна доброчесність: онлайн курс для викладачів» від Prometheus <http://surl.li/mxgtoj>);
- застосування рекомендованих Міністерством освіти і науки сучасних ефективних програмних продуктів для перевірки на унікальність робіт здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників задля забезпечення високих етичних стандартів;
- розробка та розповсюдження різноманітних інформаційно-методичних матеріалів, зосереджених на вирішенні проблеми інформаційної грамотності й попередження академічного плагіату;
- включення до освітньої програми спеціальності 231 Соціальна робота навчальної дисципліни «Академічне письмо», спрямованої на формування у здобувачів вищої освіти академічної культури, основ академічної грамотності та навичок академічного письма, важливих для презентації та розповсюдження їх результатів досліджень;

- забезпечення розміщення в інституційному репозитарії закладу кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, наукових та методичних праць науково-педагогічних працівників академії;
- забезпечення пояснення вимог до письмових робіт, політики щодо академічного плагіату та правил академічного письма в рамках вивчення навчальних дисциплін, зокрема, роз'яснення можливих санкцій за прояви недоброчесної поведінки;
- створення та розміщення на офіційному вебсайті академії матеріалів, присвячених популяризації принципів академічної доброчесності, етичних норм щодо різних публікацій;
- проведення постійного моніторингового дослідження з визначення рівня інформованості та обізнаності здобувачів вищої освіти щодо провадження політики, принципів, процедур академічної доброчесності в Хортицькій національній академії (наприклад, анкета «Академічна доброчесність очима здобувачів вищої освіти», створена з використанням інструментарію від Американських Рад з міжнародної освіти у межах реалізації міжнародного проєкту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти (Academic IQ)»), обговорення отриманих результатів та прогнозування подальших управлінських дій на різних рівнях;
- заохочення й підтримка обміну досвідом та впровадження кращих практик застосування дієвих інструментів забезпечення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в освітньому середовищі;
- забезпечення злагодженої роботи групи сприяння академічної доброчесності та комісій з академічної доброчесності та з етики та управління конфліктами (за потреби у вирішенні оперативних завдань);
- створення умов для розвитку довіри, підтримки та поваги учасників освітнього процесу в академічному середовищі тощо.

Висновки. Отже, забезпечення академічної доброчесності у системі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників виступає пріоритетним завданням для закладу вищої освіти. Впровадження ефективних заходів та інструментів в межах функціонування внутрішньої інституційної системи забезпечення академічної доброчесності має бути спрямоване, передусім, на формування культури академічної доброчесності та етики академічних відносин, зокрема, мотивування та формування усвідомлення значущості норм та принципів академічної доброчесності; інформування й навчання етичної поведінки та академічного письма; виховання потреби у доброчесній поведінці тощо.

Перспективу подальших наукових досліджень вбачаємо у розробці моделі формування культури академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників у системі їх професійної підготовки.

Використана література:

1. Доценко І. О. Академічна доброчесність у системі забезпечення якості вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2022. Вип. 32. С. 31–42.
2. Кінд-Войтюк Н. В. Академічна доброчесність та мобільність як механізми освітніх реформ в Україні. URL: <http://surl.li/ugdsqn>
3. Островська Н. О., Добровіська О. О. Формування академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників в умовах закладу вищої освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. № 3 (351), 2022. С. 316–325.
4. Пшенична Л. Академічна чесність: природа явища та пріоритети поширення серед студентства. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*, 2020, № 3–4. С. 97–98.
5. 5. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності : рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29.10.2019. URL: <http://surl.li/fdafas>
6. Рибалко Л., Хоу І. Формування академічної доброчесності майбутніх учителів хімії в освітньому процесі закладів вищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. № 6 (201). 2021. С. 50–54.
7. Романова І. А. Формування культури академічної доброчесності майбутніх соціальних працівників і педагогів. *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 лист. 2020 р., м. Харків). С. 21–23.
8. Сопова Д. Академічна чесність як складова професійної підготовки майбутніх фахівців в університетах Європейського союзу : дис. ... д-ра філософії з пед-ки : 011 «Науки про освіту» / Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, 2020. 228 с.
9. Твердохліб Т., Скрипник Н. Академічна доброчесність у контексті громадянського виховання здобувачів вищої та загальної середньої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 38. Том 3, 2021. С. 168–173.
10. Тицька Я. О. Академічна доброчесність як елемент системи забезпечення якості освіти. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2018. № 34. С. 4–7.
11. Шамунова К. Формування академічної доброчесності майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки до педагогічної практики: сутність і специфіка. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 10 (104). С. 301–314.
12. Шимченко Л., Левченко Т. Доброчесність як елемент професійно-педагогічної культури в системі науково-дослідницької підготовки студентів. *Society. Document. Communication*. 2023. Ed. 19. С. 255–269.
13. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : Лист МОН від 23.10.2018 № 1/9-650. URL: <http://surl.li/fqfsgx>
14. Ilichuk L. Academic integrity as a component of the quality assurance system of higher education. *Mountain school of Ukrainian Carpaty*. 2021. № 25. P. 5–8.
15. International Center For Academic Integrity. URL: <http://surl.li/sfruxn>
16. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. Bucharest, Romania, 2–5 September 2004. URL: <http://surl.li/zabhsj>

References:

1. Dotsenko I. O. (2022). Akademichna dobrochesnist u systemi zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity [Academic integrity in the higher education quality assurance system] *Pedahohichna osvita : teoriia i praktyka*. Vyp. 32. S. 31–42 [in Ukrainian].
2. Kind-Voitiuk N. V. Akademichna dobrochesnist ta mobilnist yak mekhanizmy osvity reform v Ukraini [Academic integrity and mobility as mechanisms of educational reforms in Ukraine]. URL: <http://surl.li/ugdsqn> [in Ukrainian].
3. Ostrovska N. O., Dobrovitska O. O. (2022). Formuvannia akademichnoi dobrochesnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh zakladu vyshchoi osvity [Formation of academic integrity of future social workers in a higher education institution]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*. № 3 (351). S. 316–325 [in Ukrainian].
4. Pshenychna L. (2020). Akademichna chesnist: pryroda yavyshcha ta priorityety poshyrennia sered studentstva. [Academic honesty: the nature of the phenomenon and priorities for promoting it among students]. *Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 3–4. S. 97–98 [in Ukrainian].
5. Rekomendatsii dlia zakladiv vyshchoi osvity shchodo rozrobky ta vprovadzhennia universytetskoï systemy zabezpechennia akademichnoi dobrochesnosti : rishennia Natsionalnoho ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity vid 29.10.2019 [Recommendations for higher education institutions on the development and implementation of a university system for ensuring academic integrity: decision of the National Agency for Higher Education Quality Assurance dated 29.10.2019]. URL: <http://surl.li/fdafas> [in Ukrainian].
6. Rybalko L., Khou I. (2021). Formuvannia akademichnoi dobrochesnosti maibutnikh uchyteliv khimii v osvithnomu protsesi zakladiv vyshchoi osvity. [Formation of academic integrity of future chemistry teachers in the educational process of higher education institutions]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*. № 6 (201). S. 50–54 [in Ukrainian].
7. Romanova I. A. (2020). Formuvannia kultury akademichnoi dobrochesnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv i pedahohiv [Formation of a culture of academic integrity of future social workers and educators]. Suchasni realii ta perspektyvy sotsialnoho vykhovannia osobystosti v riznykh sotsialnykh instytutakh : materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (20 lyst. 2020 r., m. Kharkiv). S. 21–23 [in Ukrainian].
8. Sopova D. (2020). Akademichna chesnist yak skladova profesiinoi pidgotovky maibutnikh fakhivtsiv v universytetakh Yevropeiskoho soiuзу [Academic honesty as a component of professional training of future specialists in the universities of the European Union] : dys. ... d-ra filosofii z ped-ky : 011 “Nauky pro osvitu” / Kyivskyi universytet imeni Borysa Hrinchenka, Kyiv [in Ukrainian].
9. Tverdokhlib T., Skrypnyk N. (2021). Akademichna dobrochesnist u konteksti hromadianskoho vykhovannia zdobuvachiv vyshchoi ta zahalnoi serednoi osvity. [Academic integrity in the context of civic education of students of higher and general secondary education]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 38. Tom 3. S. 168–173 [in Ukrainian].
10. Tytska Ya. O. (2018). Akademichna dobrochesnist yak element systemy zabezpechennia yakosti osvity. [Academic integrity as an element of the education quality assurance system]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seria : Yurysprudentsiia*. № 34. S. 4–7 [in Ukrainian].
11. Shamunova K. (2020). Formuvannia akademichnoi dobrochesnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly u protsesi profesiinoi pidgotovky do pedahohichnoi praktyky: sutnist i spetsyfika [Formation of academic integrity of future primary school teachers in the process of professional preparation for pedagogical practice: essence and specificity]. *Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii* / № 10 (104). S. 301–314 [in Ukrainian].
12. Shymchenko L., Levchenko T. (2023). Dobrochesnist yak element profesiino- pedahohichnoi kultury v systemi naukovo-doslidnytskoi pidgotovky studentiv. [Integrity as an element of professional and pedagogical culture in the system of research training of students]. *Society. Document. Communication*. Ed. 19. S. 255–269 [in Ukrainian].
13. Shchodo rekomendatsii z akademichnoi dobrochesnosti dlia zakladiv vyshchoi osvity [On Recommendations on Academic Integrity for Higher Education Institutions] : Lyst MON vid 23.10.2018 № 1/9-650. URL: <http://surl.li/fqfsgx>
14. Iliichuk L. (2021). Academic integrity as a component of the quality assurance system of higher education. *Mountain school of Ukrainian Carpaty*. № 25. P. 5–8
15. International Center For Academic Integrity. URL: <http://surl.li/sfruxn>
16. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. Bucharest, Romania, 2–5 September 2004. URL: <http://surl.li/zabhsj> [

Chervonenko K. Academic integrity in the system of professional training of future social workers

The scientific review is devoted to the problem of ensuring the academic integrity of future social workers in the system of their professional training in a higher education institution. It is noted that the formation of academic integrity culture in higher education students should be ensured at all stages of their education in a higher education institution through the functioning of a unique internal institutional system aimed at promoting the principles and implementing effective mechanisms that support ethical standards and allow to ensure and monitor compliance with the principles of academic integrity in the academic environment of the institution.

The key provisions on international and national experience of regulatory regulation of the implementation of the principles of academic integrity in higher education have been considered. Attention is focused on the activities of the International Center for Academic Integrity (ICAI), whose mission is to create a culture of integrity in academic communities in most countries of the world.

The author analyzes the legislative and scientific sources on the content, essence, features and manifestations of academic integrity, as well as mechanisms for its ensuring. The author emphasizes the need to create a unique space of academic integrity in higher education institutions with its own set of effective tools and efficient practices.

The article presents the experience of ensuring academic integrity in the process of professional training of future social workers of Khortytsia National Academy: the policy of the institution, represented by a number of internal regulations, the main tasks of the academic integrity space functioning, and effective tools aimed at improving the culture of academic integrity and ethics of academic relations, in particular, motivation and formation of awareness of the importance of the norms and principles of academic integrity, peculiarities of informing and teaching ethical behavior and academic writing; fostering the need for academic integrity, etc.

Key words: academic integrity, future social workers, professional training, culture of academic integrity.

ЗМІСТ

Єсіна Н. О., Романова І. А., Шеплякова І. О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФІЛАКТИКИ ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ	5
Задорожна О. І., Ісаєва О. С. СТРУКТУРНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ КОМПОНЕНТИ ГУМАНІСТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ ЛІКАРЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	10
Заслужена А. А., Хайдарі Н. І. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ВІРТУАЛЬНОЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	15
Кононенко А. Г., Слабко В. М. РЕАЛІЗАЦІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ	20
Король Т. В., Іккерт О. В., Бичкова С. В., Мерлавський В. М., Манько В. В. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КЕЙСІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН БІОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ.....	25
Кривонос О. М., Мінгальова Ю. І., Кривонос М. П., Дедух Т. А. ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ.....	29
Кузьміна М. О., Стадник А. Г., Зеркаль А. В., Садикіна А. С., Усатий Є. М. СОЦІАЛЬНА РОБОТА В УМОВАХ КОНФЛІКТУ: ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРСОНАЛУ НКО НА ПРИФРОНТОВИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	33
Марушкевич А. А. СУБ'ЄКТНО-СЕРЕДОВИЩНИЙ ПІДХІД У ВДОСКОНАЛЕННІ ЗМІСТУ ТЮТОРСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	39
Себало Л. І., Севастюк М. С. ІНТЕГРАЦІЯ STEM-ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	43
Скиба Ю. А. РОЛЬ ТЮТОРИНГУ У ВІДНОВЛЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	48
Сорочан Л. Ф. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	52
Червоненко К. С. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	57
Шпаляренко Ю. А. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА, ОРІЄНТОВАНОГО НА СТУДЕНТА.....	63
Шутенко І. В., Лотошнікова С. А. РОЗВИТОК КОЛОКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ІНОЗЕМНОЮ.....	66
Atamanenko I. O., Ilchenko O. O. ANALYTICAL ASSESSMENT OF THE ROLE OF THE SOCIOHUMANITARIAN COMPONENT IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE OFFICERS.....	71
НАШІ АВТОРИ.....	76

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ЧАСОПИС
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи

Випуск 101

Матеріали подані мовою оригіналу

Шеф-редактор – В. П. Андрущенко

Головний редактор серії – В. М. Слабко

Відповідальний редактор серії – Л. Л. Макаренко

Технічний редактор – Н. С. Корцигіна

Верстка – В.Б. Гайдабрус

Підписано до друку 25.10.2024

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 8,52. Обл.-вид. арк. 9,77.

Замов. № 0125/056. Наклад 300 прим.

Віддруковано з оригіналів

Друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.